

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 6. De Judæis & Saracenis, & eorum servis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

studio Theologiæ non possunt, aliò ablegent, quin absentia per quinquennium reditus præbendarum & beneficiorum suorum integrè percipiant, reliqua necessaria subministrante Prælato, si proventus ejusmodi eis in studio alendis non sufficiant: ut verò Magistri fructus beneficiorum suorum tamdiu integrè percipere valeant, quamdiu docuerint, *e. ult. hoc tit.* Vide latè Concil. Trident. Sess. 5. cap. 1. *De reformat.* ubi statuit, qua ratione habentes præbendam aut præstimonium seu aliud quovis nomine stipendium pro Lectione sacræ Scripturæ possint cogi & compelli per Ordinarios ad munus exequendum, per se, vel per alios: & quâ viâ procurandum sit stipendium, si hoc illique non fuerit constitutum. Pauperes autem idonei gratis promoveri jubentur à Julio III. & Laureæ Magistratæ retentur deinceps conferri per Comites Palatinos ex revocatoria. Pii V. Præfecturam vero scholarium Carolus Magnus Sacerdotali ordini attribuit; Ludovicus pius & Lotharius Gymnasiorum magistratum Episcopis; ut ex aliis, quos citat, tradit Zyp, *h. t.*

TITULUS VI.
De Iudæis & Saracenis,
& eorum ser-
vis.

1. 2. Iudæi & Saraceni qui & unde dicantur.
3. Iudæi vestitu & habitatione à Christianis distincti esse debent.
4. Ab omnibus honoribus & muneribus arcen-
sur.
5. 6. Quo pacto in eos inquirendum: non cogendi
ad fidem.
7. Proscripti à Brabantia, & quare.
8. Iudæorum conversorum privilegia.
9. Cum Saracenis interdictum omni commercii-
um.

Am diximus de iis, qui Spiritum sanctum vendendo simoniaca pravitate involvuntur, & atrocissimum in Deum crimen committunt: nunc agendum est de iis, qui in

Deum peccant, malè colendo, quales sunt Judæi & Saraceni.

1. Judæi dicuntur, qui vetus dumtaxat Testamentum recipiunt, & illud ad litteram servant, circumeidendo se, & alia legalia ad litteram faciendò, sic dicti vel à Juda duce, vel secundum alios à tribu Juda, quæ inter eos erat nobilior & bellicosior; & ex qua creabantur Reges & duces populi, sicut & ex tribu Levi Sacerdotes.

2. Saraceni verò, qui etiam Pagani vocantur in *e. Quam sit 10. & c. Ex speciali 18. h. t.* qui nec vetus nec novum Testamentum recipiunt: dicti à Sara, uxore Abraham Quamquam ab Agar, ancilla Abraham & matre Imaclis, originem suam traxerint, *can. Recurrat. & can. Dixit Sara xxxv. 11. q. 4.* Unde Agareni dicendi essent verum ne viderentur ex ancilla descendere, mendaciter sixerunt se à Sara originem ducere, ut hoc modo ignominiam declinarent & labem generis sui tegerent. Alii aliunde originem petunt. Vide Covar. *lib. 4. var. resol. c. 9.* Boët. Eponem *De jure sacro lib. 3. n. 162.* Azor *p. 1. Inst. Moral. lib. 8. c. 23.*

Additur autem in Tit. *e. eorum servis*, ne sit necesse alium Tit. de iis statuere. Ubi observandum servum propriè quidem & strictè dici, qui Jure gentium vel Civili dominio alterius contra naturam subicitur, hic verò latissime sumi, prout dicitur à serviendo, ita ut eo nomine etiam famuli comprehendantur.

3. Quòd si igitur Judæi & Saraceni usquam inter Christianos commorari permittantur, quemadmodum fide ab iis distinguuntur, ita etiam uti haberi debent, ab aliis distincto, *e. In nonnullis 15. h. t.* in superque habitatione ac ceteris privilegiis à Christianis discriminari, ex Constitut. Pauli IV. quam refert Pet. Matth. in VII. *Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.*

4. Ab omnibus item publicis officiis, honoribus, dignitatibus & administrationibus apud Christianos arcen-
tur, *e. Cum sit 16. c. Ex speciali 18. h. t. 1. Hac valitura Cod. De Iudæis*: licet antea Imp. Ethnici eos ad honores admiserint. *Generaliter 3. in fine D. De Decurionib. Quin imò ab eorum familiaritate & domestica consuetudine Christiani omnes abstinere jubentur, ut neque servus qui piam neque nutrix aut obfretrix esse possit, sub pœna excommunicationis, e. Iudæi 5. c. Ad hoc 8. c. Et si Iudæos 13. h. t. aut*
Nmm 2 egiam

etiam depositionis, si Clerici sint, *can. Nullus xxviii. q. 7.* ne consuetudine vitæ alliciantur ad Judæismum vel Paganismum, *d. cap. Ad hac h. 1.* Excipiuntur tamen Clerici & Religiosi, qui à suis mittuntur Superioribus ad prædicandum eis Evangelium, *c. Quamvis 10 h. 1.*

5. An verò Judæus non Judæo tutor esse possit, disputat Jason in *l. 1. D. De iustis & iuro.* Et licet Modestini in *l. Spadonem 15. §. Jam autem D. De excusat. tutor.* admittere videatur, tamen, si spectemus ejus in corrupendis moribus Christianorum infidum morem, se ipse eodem responso repellit. Sed an & lex illa tantum loquatur de Christianis, qui nomine Judæorum primùm accipiebantur, disputatur. Vide Bus. *ad d. §. Jam autem.* Non possunt etiam postulare contra Christianos, Greg. Tholosani. *Synag. juris universi lib. 49. cap. 6. n. 25.* nec filii substituere pupillariter, idem *lib. 42. cap. 22. nu. 3.*

Quo pacto autem, & quibus Casibus Apostolici Inquisitores & Ecclesiastici Judices inquirere & animadvertere possint in Judæos, contra legem divinam veterem peccantes, aut Christianorum pervertioni periculum struentes, tradit Greg. XIII. in Constitut. *incip. Antiqua Judæorum improbitas* quam refert Azor *d. lib. 8. cap. 12. quest. 12.* Pialec. *2. p. Praxis Episc. c. 4. art. 6. num. 14.* Ubi etiam subjungit Constitut. Clementis VIII. *incip. Cum Hebræorum.* adversus detentores librorum Thalmudicorum. Quos mancipati igni Greg. IX. & Innocent. IV. jussit, referente Azor *o. d. q. 12.* Subiicit dein Constitut. Gregor. XIII. *incip. Sancta Mater Ecclesia,* quæ præcipit, ut ab Ordinariis locorum compellantur accedere ad concionem seu lectionem, ipsis ex veteri lege faciendam; Evangelium verò eis quidem prædicandum, verum ad eam concionem non cogendos, sed inducendos, conversosque sermone instituendos & catechizandos.

6. Alioquin baptizari nolentes aut invitati non debent, nec ad fidem orthodoxam suscipiendam cogi, neque absque judicio puniendi sunt aut rebus suis spoliandi, *c. Sicut Judæis 9. hoc tit.* Nam qui nunquam fidem suscepit, ad eam vel suscipiendam vel servandam cogendus non est, *can. Ad fidem xxiii. q. 5. can. de Judæis. Distinct. 45.* nemoque invitatus salvandus, sed volens, ut integra sit forma Justitiæ, *d. can. De lu-*

dais: & Deus ipse voluntarios ac spontaneos discipulos exigit Sed nec liberi Judæorum ipsis invitatis ac reclamantibus baptizandi sunt, pro qua sententia est nova Constitut. Julii III. ann. 1551. cujus meminit Pet. Matth. *d. c. 5. tit. 1. c. 1.* ne quicquam contrarium asserente Udalr. Zafio.

7. Cæterum in his Belgicis provinciis non illos tantum, sed nec novos Christianos, sub hoc nomine Judæorum doctrinam & scelera sectantes, ex Edictis Caroli V. permittam esse morari aut versari, tradit Zyp *h. 1. n. 2.* Imò ante trecentos plus miuus annos ex Brabantia proscriptos fuisse, cum Bruxellis sacrosanctam Eucharistiam, quæ ob miraculum summa veneratione etiam nū ibi colitur, pugionibus confodissent; quemadmodum & in Gallia & alibi, teste Gregor. Tholosano, *Synag. juris universi lib. 22. c. 3. n. 23. & lib. 33. c. 4. n. 8. & 11* ubi tradit etiam, cur vivere inter Christianos permittantur. Quamquam passim sub salvo conductu habitasse videantur, ut etiam ex tabulis Legum Brabantiæ Joan. Ducis 1312. apparet, qui, si quis eos offendisset, id suæ cognitioni reservabat: sicut & in Urbe causæ eorum ad Papæ Vicarium spectant & causæ banchariorum Judæorum ad Camerarium Urbis, ex Constitut. Julii III. & Gregor. XIII. Et hoc etiam, cum nuperæ induciæ permitterent omnibus ex provinciis confederatis venire ad nos & negotiari, non fuisse comprehensos Judæos Amsterodami habitantes, testis est Zyp *h. 1. n. 3.* quippe qui ob aliam causam, quam belli civilis aut religionis, ob quam illud motum est, jam olim proscripti sint.

8. Addit *ibid.* Zyp. ex Paulo III. Judæis quo facilius ad fidem convertantur, acquisita per usuras, quæ certis personis restituenda non sint, relinquere oportere, tamquam in usus pios, eoque sine Conc. Basileen. *Sess. 19.* decrevisse, ut, quo loco Judæi conversi baptizantur, jura omnia ac privilegia acquirant civium, Paulum item IV. vetuisse, quamdiu non convertantur, immobilia ne possideant. Cæterum qui plura scire volet sive de conversatione seu commercii Christianorum cum Judæis, sive officio eis vel eorum filii præstando, deque punitione eorumdem, adeat Azor. *d. lib. 8. cap. 22. per tot.* & Gregor. Tholosani, in *Synag. juris universi lib. 12. c. 4.*

Portò de Saracenis (quo nomine veniunt omnes, additi seu adherentes impiæ ac nefariæ Mahometi sectæ arque perfidiæ, Turcæ, Tartari, Persæ, Arabes, Egyptii, Africani & Mauri, etc. *Azo in d. lib. 8. c. 23. & 24.*) peculiariter constitutum est in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. ne Christiani ad eos deferant metes prohibitas, ne arma ad impugnandos Christianos aut alia subsidia subministrant; excommunicandi alioqui ac rebus suis privandi, & servi futuri capientium, *et ita quorundam 6. h. 1. Hodie verò excommunicati sunt ipso facto, cap. Significavit 11. cum cap. seq. & cap. Ad liberandam 17. h. 111. sicut & per Bullam cœnæ Domini. Videatur plenius Azo in d. cap. 23. per tot.*

TITULUS VII.

De Hæreticis.

§. I.

Quis dicatur Hæreticus.

1. Hæretici nomen unde dicatur.
2. 3. Propriè & latè sumi
4. Infidelis, Paganus, Iudaos, non esse hæreticos.

Diximus de iis, qui non baptizati Deum & ad eum, quam numquam susceperunt, cæcamente oppugnant, cujusmodi sunt Judæi ac Saraceni: nunc ordine competenti subiiciendum est de iis, qui baptizati, & fidem Christianam professi, ab ea desciscendo in Deum multipliciter peccant, quales sunt Hæretici.

1. Hæreticus non ab hærendo; ut quidam rati sunt, nec ab Hæresico, id est, divido, ut putabat Azo in *Summa h. 1* prout latius ostendit Greg. Tholosan. *Syntag. iuris universi. 33. c. 4. n. 3. & 4. Farinac. quasi. Crimin. Tit. 18. De hæresi q. 178. n. 30. & seqq.* sed ab Hæresi Græca voce, divisionem vel electionem significante, nuncupatur. Isidor. 8. *Etymol. c. 3. D. Thom. 2. 2. qu. 11. art. 1.*

Diciturque propriè is, qui eum sit baptizatus, ab unitate Ecclesiæ se dividit, singularem aliquam, & à fide ac sensu Ecclesiæ manifestè alienam, doctrinam eligendo, eamque pertinaciter defendendo, *can. Hæresis, can. Quin Ecclesia*

xxiv. q. 3. Unde & præsumptio propriæ mentis ad hæresim via dicitur, can. Quid autem ead. q. 3.

3. Dixi, propriè; quia, latissimè sumpto eo nomine, Hæreticus dicitur, Primò etiam is, qui dubius est in fide, *arg. c. 1. h. 111. & ibi Glos. ad V. Dubius, Secundò, Simoniacus, can. Tertur. 1. q. 1. Tertio, qui transgreditur præcepta Sedis Apostolicæ, can. Qui nulli Dist. 19. Quarto, laicus suscipiens officium prædicandi, cap. Cum ex m. juncto 12. cap. Sicut in uno 14. h. 1. & alii, enumerati ab Hostien. in *Summa h. 1. Not. 1. vers. Multis tamen modis.**

4. Dixi, qui cum sit baptizatus; nam hinc Judæi, Pagani, & alii infideles quamvis multos contra fidem errores tradant, non sunt propriè hæretici: non enim possunt dividi ab unitate Ecclesiæ, aut deserere fidem, quam nunquam habuerunt. Et hinc fit, quòd tales magis tolerantur in Republica Christiana & inter Christianos, quàm hæretici, quia de his, qui foris sunt, nihil ad nos, *t. ad Corinth. 5. quodque permittantur utroque Jure veteres synagogas retinere, & collabentes instaurare, non etiam novas erigere, c. Iudaï 3. & c. Consuluit 7. sup. de Iudaïis.*

Addidi, singularem aliquam & c. quia si in rotum à fide recedat, Apostata dicitur, non Hæreticus.

Addidi etiam, manifestè à sensu Ecclesiæ alienam; quia si quis doctrinam singularem eligit, quæ non sit clarè contra fidem, vel sensum Ecclesiæ, non dicitur is quoque Hæreticus. Per singularem autem doctrinam intellige, sive quoad articulos fidei, sive quoad Sacramenta Ecclesiæ, sive quoad alia, ab Oecumenicis Conciliis seu Ecclesia Romana definita, *cap. Cum Christus 7. c. Ad abolendum 9. hoc tit.*

Addidi postremò, eamque pertinaciter defendendo; quia error non facit hæreticum, sed pertinax defensio, *t. Damianus sup. De Summa Trinit. can. Hoc est 1. q. 1. can. Dixit, can. Qui in Ecclesia xxiv. q. 3. August. Epist. 162. Plenè Farinac q. 178. §. 3.*

